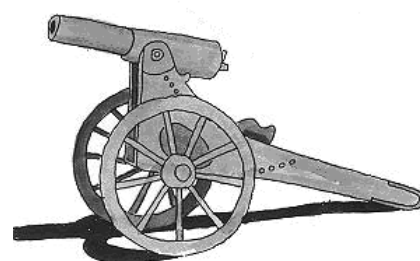
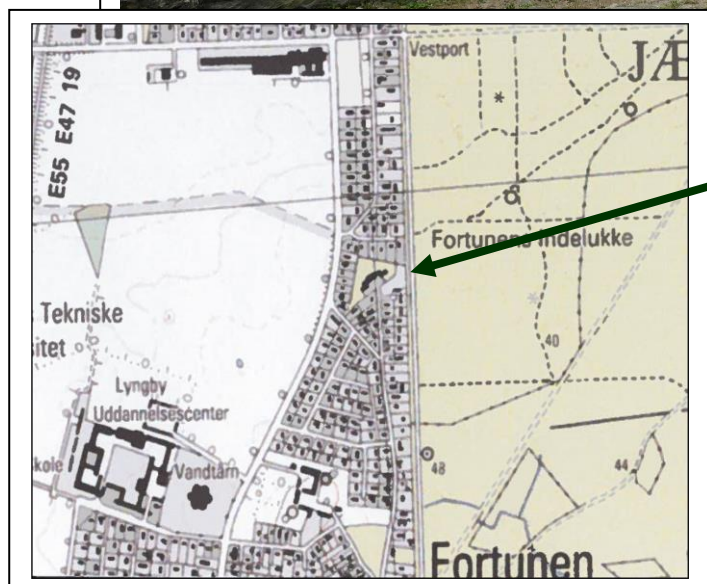

FORTUNFORTET

Et fortidsminde

Om Københavns Befæstning

Igennem Danmarks historie har jordvolde, træpalisader m.v. været anvendt som lokale forsvarsværker mod indtrængende fremmede. I takt med at våben- og angrebssystemernes udvikling blev fæstningsanlæg og sammenhængende voldsystemer en vigtig bestanddel af alle større byer og trafikknudepunkters indretning.

Et eksempel herpå er etablering af det omfattende vold- og befæstningssystem i årene fra 1600 til 1860 omkring det vi i dag kalder Middelalderbyen i København. Formålet var at gøre København til en sikker by og dermed styrke byens position som handelsby og monarkiets hovedstad.

Denne gamle såkaldte bastionære fæstning viste sig imidlertid at være helt utilstrækkelig både under Slaget på Reden i 1801 og under englændernes terrorbombardement af København i 1807.

I 1864 led Danmark som bekendt et trist nederlag til Tyskland og vi mistede vores selvverd og en fjerdedel af riget.

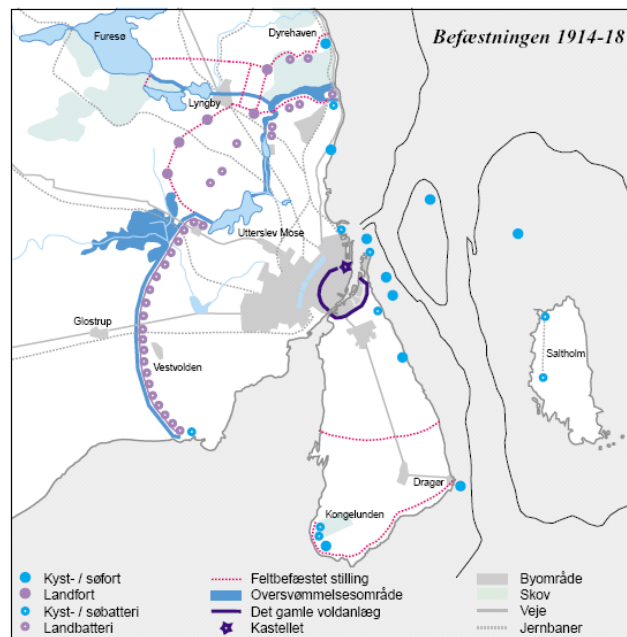
På baggrund af nederlaget og med udgangspunkt i erfaringerne fra 1801 og 1807 blev det besluttet at rekonstruere Københavns befæstning således, at hovedstaden kunne forsvares under moderne krig.

Opførelsen af Københavns nyere Befæstning, som det nye anlæg normalt betegnes, påbegyndtes i 1886 og stod fuldt færdigt under 1. verdenskrig. Fortunfortet blev opført i 1891-92 som en del af Københavns nyere Befæstning.

Dette, også i europæisk målestok, store Sø- og Landforsvarsanlæg kom til at bestå af seks søforter, fire kystforter, et søbatteri og seks kystbatterier samt fem landforter, ni landbatterier, to sammenhængende enceinter og to oversvømmelsesområder. Tilsammen udgjorde disse anlæg et sammenhængende forsvarsværk, der omsluttede hele København.

Landforsvarsanlægget med forter og batterier strakte sig fra Avedøre, op langs Vestvolden, over Gladsaxe, Bagsværd, Lyngby og videre over Dyrehaven til Taarbæk.

Søbefæstningen sluttede ringen om København fra Avedøre, op gennem Øresund til Taarbæk.

Kort fra pjecen; Københavns nyere Befæstning 1858-1920, udgivet 2003 af Københavns Amt.

Som yderligere sikring af landforsvaret etablerede man gennem et omfattende kanal- og dæmningsarbejde mulighed for at oversvømme Ermelundsområdet fra Lyngby til Øresund. Endvidere byggede man små artillerienheder langs kanterne af vådområderne. En oversvømmelse skulle ske ved at sænke Furesøens vandspejl med ca. 1,25 m svarende til 10 millioner m³ vand. Vandet skulle via Mølleåen samt en 3 km lang gravet kanal ledes fra Frederiksdal til Ermelunden.

I 1909 vedtog Folketinget at nedlægge Landbefæstningen i 1920, og umiddelbart herefter blev de fleste forter desarmet og enkelte anlæg blev tillige tilkastet med jord.

Københavns nyere Befæstning var under første verdenskrig bemanded med en sikringsstyrke på ca. 70.000 mand.

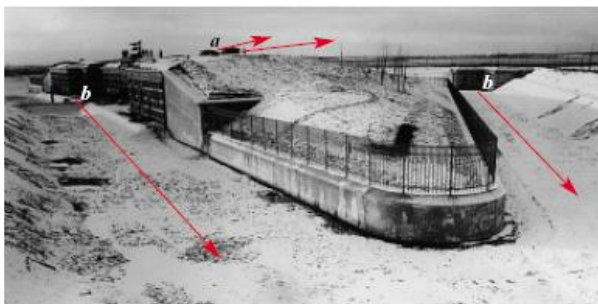
Befæstningsanlæggene indgår i dag som rekreative områder og udflugtsmål.

Om Fortunfortet

Fortunfortet er det mindste af landforterne og blev placeret som det sidste i rækken mod Øresund. Fortet blev indviet ved kommandohejsning den 20. december 1892. Den samlede anlægs- sum udgjorde ca. 550.000 kr., hvoraf udgiften til skyts og panserforsvindings- tårne udgjorde ca. 245.000 kr.

Fortunfortet er som de fleste af land- forterne udformet som en trekant omgi- vet af tørre "voldgrave", men i mod- sætning til øvrige landforter, som er bygget i 2 etager, er Fortunfortet byg- get i 1½ etage.

Fortet fik en velegnet placering, ned- gravet og godt beskyttet i en bakke. De tørre "voldgrave" på fortets tre sider kunne beskydes, dels fra strubekaser- nen ved fortets indgangsside, dels fra den såkaldte saillantkaponiere (skyts- bunker) i fortets spids, der i dag ligger under en af parcellerne på Boveskov- vej.

Dannebrog vejer fra toppen af Fortunfortet ved kom- mandohejsningen d. 20. december 1892. De runde kup- ler øverst på fortet (a) er to af de fire panserforsvin- dingstårne, der hver rummede en 75mm kanon. Fortet er omgivet af en bred tørgrav, der kunne beskydes med kanoner og maskingeværer fra 3 kaponierer (b). Foto: Tøjhusmuseet.

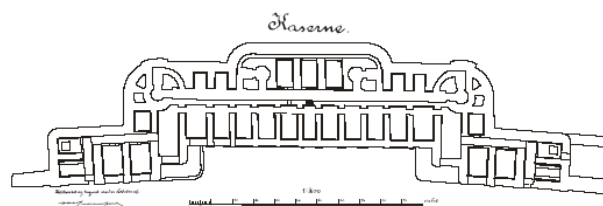
Bestykningen for at kunne holde de tørre "voldgrave" under ild, bestod af fire 75 mm hurtigskydende kanoner og 12 rekylgeværer.

Bestykningen på fortets dæk bestod af fire 75 mm hurtigskydende kanoner i hver sit panserforsvindings- tårn. I det enkelte tårn dannede panserkuppel,

tårnvæg og affutage en helhed, der ved en kontravægt kunne hæves og sænkes efter behov. Tårnene kunne drejes rundt og også virke som observations- stationer gennem store skydeskår.

I forbindelse med første verdenskrig blev fortet yderligere styrket, idet der blev anlagt kanonstillinger på Dyreha- vegaardsvej og Ved Fortunen, ligesom der på markerne mod vest anlagdes en forstærket fodfolksstilling, Lundtoftestil- lingen også kaldet Bavnehøjstillingen. I Dyrehaven øst for fortet anlagdes yder- ligere en stilling; Dyrehavestillingen.

Fortets krigsbesætning var på ca. 110 artillerister indkaldt i sikringsstyrken, og fortet havde naturligvis egen vand- forsyning, fødevarerdepot og eget køk- ken. Rummene blev opvarmet af kak- kelovne tilsluttet de 8 skorstene, som i dag forsat kan ses på fortets top.

Oversigtsplan for Fortunfortet (kasernen). Rigsarkivet.

I forbindelse med klargøring af fortet i 1914 blev store partier af Fortunens In- delukke fældet (forhug) således af fortet fik frit udsyn samt uhindret kunne beskyde Dyrehavesiden over mod Ere- mitagesletten.

Nordøst for Fortunfortet ses forhugget i Fortunens In- delukke. Luftfotomosaik ca. 1926. Foto: Lyngby-Taar- bæk Stadsarkiv.

De ydre dele af voldanlægget omkring fortet, langs Hjortekærvej og Boveskovvej, har været bebygget siden tidligt i 1930'erne. Det lille hus ved indgangen til Dyrehaven, som i dag benyttes af spejderne, var fortets kontrol- og vagtstue.

Fortet blev nedlagt i 1920 sammen med størstedelen af Københavns nyere Befæstnings Landbefæstning og solgt i 1923. Fortet har siden da haft forskellige ejere, inden ejerskabet i 1958 overgik til Lyngby-Taarbæk kommune. Fortet har gennem årene bl.a. været anvendt til dyrkning af champignons og opbevaring af fyrværkeri.

Renovering af Fortunfortet

I årene 2002-2006 har Lyngby-Taarbæk kommune og Københavns Amt efter tilladelse fra den daværende Kulturarvstyrelse gennemført flere renoveringsarbejder på Fortunfortet:

- Rydning og beskæring af beplantningen på fortlegemet.
- Udbedring af kasematbygningens tag og tagrender
- Frilægning af de to diamantgrave på hver side af hovedporten til kasematbygningen.
- Afgravning af jordrampe og retablering af strubegraven foran kasematbygningen

Med henblik på at klarlægge og prioritere fortets fremtidige renovering, har Rambøll i 2011 for kommunen udarbejdet en tilstandsrapport og renoveringsplan for fortet, og i 2014 har COWI for kommunen udarbejdet en foranalyse vedr. grundsikringsarbejder på fortet.

"Fortunfortets Venner" har i partnerskab med Lyngby-Taarbæk kommune og på baggrund af rapporterne fra Rambøll og COWI, udarbejdet et grundsikrings- og renoveringsprojekt for fortet. Partnerskabet er i fuld gang med at ansøge relevante fonde om støtte til finansiering af projektet, som i august 2017 er forhåndsgodkendt af Slots- og Kulturstyrelsen, der tillige har anbefalet projektet som støtteværdigt.

Lyngby-Taarbæk kommune har i 2016 udført en renovering af tagrende og gesims på Fortunfortet og i 2017 har kommunen udført en renovering af facaden omkring hovedporten til fortet.

I juni 2018 har partnerskabet opsat fornavn, opførelsesår, våbenskjold og kongekrone på den nyrenoverede facade over hovedporten til Fortunfortet.

"Fortunfortets Venner" blev stiftet i 2007 og har til formål at:

- Arbejde for og støtte renovering af Fortunfortets bygninger og voldanlæg, herunder hjælpe med at ansøge om midler fra fonde.
- Bevare Fortunfortet som et attraktivt lokalt forsvarsminde.
- Udvikle Fortunfortet således, at det kan fungere som et lokalt kulturcenter og uddannelsesmæssigt aktiv for kommunen.
- Formidle information om forsvarsværker i Lyngby-Taarbæk Kommune.
- Deltage i planlægning og afvikling af Befæstningsdagen og lignende almennyttige arrangementer.
- Foreningen har endvidere til formål at udbrede kendskabet til de nu skjulte forsvarsværker på Nordfronten: Dyrehavestillingen og Taarbækfort.
- Etablere og vedligeholde hjemmesiden www.fortunfortet.dk.

Bliv medlem eller hør mere om "Fortunfortets Venner" ved henvendelse til:

Nete Munk Nielsen: 25133575
Ole Bruun Nielsen: 40405010
Mail: fortunfortetsvenner@outlook.dk

Læs mere om Fortunfortet, Københavns nyere Befæstning og "Fortunfortets Venner" på: www.fortunfortet.dk

